

مقدمه‌ای بر انسان‌شناسی شهری

ریوی جی. جی. و آنوک دی کونینگ

www.ketab.ir

ترجمه

محمد نظریور

Jaffe, Rivke, 1978-

مقدمه‌ای بر انسان‌شناسی شهری / ریوکه جفی، آنوک دی کونینگ؛ ترجمه محمد نظریور. - تهران: دفتر پژوهشهای فرهنگی، ۱۴۰۰.

۲۸۸ ص.: مصور. - (شهرشناسی؛ ۲۱)

ISBN: 978-964-379-549-8

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیفا
عنوان اصلی:

Introducing urban anthropology, 2016.

کتابنامه: ص. [۲۸۱] - ۲۹۴.

۱. انسان‌شناسی شهری. الف. کونینگ، آنوک د. ب. نظریور، محمد، ۱۳۶۹، - مترجم. ج. دفتر پژوهشهای فرهنگی. د. عنوان.

76/307

GN 395

۸۶۹۸۸۴۳

کتابخانه ملی ایران

ISBN:978-964-379-549-8

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۷۹-۵۴۹-۸

• مقدمه‌ای بر انسان‌شناسی شهری

• ریوکه جفی و آنوک دی کونینگ

• ترجمه محمد نظریور

• **Introducing Urban Anthropology**

• Rivke Jaffe and Anouk De Koning

• Translated by Mohammad Nazarpour

• طراح جلد و صفحه‌آرا: شهره حوری

• شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه • چاپ اول: ۱۴۰۰

همه حقوق محفوظ است. هرگونه تقلید و استفاده از این اثر به هر شکل بدون اجازه کتبی دفتر پژوهشهای فرهنگی ممنوع است.

دفتر پژوهشهای فرهنگی

مراکز اصلی پخش و فروش:

• دفتر و فروشگاه مرکزی: تهران، خیابان کریم‌خان زند، خیابان ایرانشهر شمالی، کوچه باقری قصرالدشتی،

شماره ۵. کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۹۱۳ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۴۶۹۱

تلفن: ۸۸۲۱۳۶۴ دورنگار: ۸۸۳۰۲۴۸۵

تلفن‌های فروش: ۸۸۸۴۹۴۶۱، ۰۹۳۵۲۴۷۹۸۴۷

پست الکترونیک: lahze1386@gmail.com فروش الکترونیک: www.iranculturalstudies.com

• پخش مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، نبش خیابان شهید وحید نظری، شماره ۲۵۵.

تلفن: ۶۶۴۱۷۵۳۲، ۰۹۱۲۲۱۷۷۶۴۷ دورنگار: ۶۶۹۵۰۱۴۶

یادداشت

شهر به عنوان پدیده‌ای میان‌رشته‌ای دربردارنده وجوه پیچیده و متکثری است که برای فهم چنین پدیده‌ای، به کارگیری چشم‌اندازها و زوایای معرفت‌شناسانه مختلف ضروری است. شهرنشینی پدیده‌ای است که از زمان‌های بسیار دور آغاز شده و در سده‌های اخیر شتابی بی‌سابقه گرفته است. امروزه سرعت شهرنشینی همراه با سرعت افزایش جمعیت به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه بیش‌تر شده و همراه خود دشواری‌های تازه‌ای را برای جوامع پدید آورده است. از این‌رو، در سال‌های اخیر در بسیاری از کشورها بحث شهر آینده یا شهر فردا مطرح شده است. جوامع مدرن امروزی به سرعت در حال تغییرند و نیاز مبرمی به توسعه راهبردی دارند. امروز به رهیافت‌هایی نیاز داریم که به توسعه پایدار شهرهایمان کمک کند و به ما اطمینان دهد که روش‌های تأمین نیازهای امروزمان، توانایی نسل‌های آینده را برای برآورده ساختن نیازهایشان به خطر نخواهند افکند. نخستین نمود بارز شهر آینده تبدیل شدن «شهرنشین» به «شهروند» است.

انسان‌شناسی شهری، به عنوان یکی از شاخه‌های مهم انسان‌شناسی، به دنبال فهم لایه‌های مختلف تجربه شهری به واسطه به کارگیری چشم‌اندازهای مختلف و روش‌های پژوهشی متنوع است. ظهور انسان‌شناسی شهری به عنوان یک شاخه متمایز را باید در توسعه شهری شدن جهان و فراگیری شهرنشینی از یک طرف، و گذر از دگرگونی درونی رشته انسان‌شناسی و توجه ویژه انسان‌شناسان معاصر به بافت انسانی شهرها از طرف دیگر جست‌وجو کرد. با اهمیت یافتن بیش‌ازپیش شهرها و شهری‌شدن تمام ابعاد زندگی انسانی در معیاش‌های مختلف، شهر و تجربه شهری در مرکز توجه انسان‌شناسانی قرار گرفت که برای فهم لایه‌های مختلف و درهم‌تنیده آن نیازمند معرفی و به کارگیری چشم‌اندازهای معرفت‌شناسانه جدید و کاریست روش‌های پژوهشی متنوع بودند.

کتاب مقدمه‌ای بر انسان‌شناسی شهری، به معرفی این بخش مهم و نوظهور انسان‌شناسی می‌پردازد و مهم‌ترین چشم‌اندازهای حاکم بر مطالعات این حوزه را در کنار روش‌های پژوهش مناسب ارائه و تشریح می‌کند. این کتاب که در مجموعه «شهرشناسی» دفتر پژوهشهای فرهنگی منتشر شده است، منبعی مناسب برای دانشجویان و پژوهشگران حوزه مطالعات شهری است تا با مضامین اصلی انسان‌شناسی شهری و سرفصل‌های معاصر آن آشنا شوند.

دفتر پژوهشهای فرهنگی با وقوف به اهمیت موضوع شهرها، در گروه شهرشناسی به این مقوله مهم پرداخته و با همکاری همه علاقه‌مندان و اندیشمندان، پژوهش‌ها و کتاب‌هایی را درباره جنبه‌های گوناگون شهرها، در مجموعه «شهرشناسی» به جامعه علمی ایران تقدیم می‌دارد.

دفتر پژوهشهای فرهنگی

این کتاب مقدمه‌ای به‌روز درباره حوزه بسیار مهم و در حال گسترش «انسان‌شناسی شهری» است. از آنجایی که امروز بیش از نیمی از جمعیت جهان در شهرها زندگی می‌کنند و پژوهش‌های انسان‌شناسانه بیش‌ازپیش در بسترهای شهری در حال انجام است، این حوزه مطالعاتی بسیار اهمیت پیدا کرده است. این کتاب به دنبال تشریح رویکردهای معاصر انسان‌شناسی در زمینه پژوهش‌های شهری است. نویسندگان در این کتاب چند پرسش بنیادین را مدنظر دارند:

- چگونه می‌توانیم انسان‌شناسی شهری را تعریف کنیم؟
- مضامین اصلی پژوهش‌های انسان‌شناسی شهری در قرن بیستم و یکم کدام‌اند؟
- چه مسیرهایی برای آینده حوزه انسان‌شناسی شهری ممکن است؟

کتاب پیش رو، سرفصل‌هایی چون جابه‌جایی‌های شهری، مکان‌سازی و فضای عمومی، تولید و مصرف، سیاست و حکمرانی را پوشش می‌دهد. این موضوعات معاصر در انسان‌شناسی شهری همراه با معرفی مطالعات موردی گوناگون از بسترهای شهری مختلف در جنوب و شمال جهان در این کتاب مطرح شده‌اند. «مقدمه‌ای بر انسان‌شناسی شهری» منبعی مفید برای دانشجویان انسان‌شناسی و همین‌طور کسانی است که در حوزه مطالعات شهری و رشته‌های مرتبط چون جامعه‌شناسی و جغرافیا مشغول هستند.

ریوکه جفی دانشیار «مرکز مطالعات شهری» و همین‌طور «دپارتمان جغرافیای انسانی، مطالعات برنامه‌ریزی و توسعه بین‌المللی» در دانشگاه آمستردام و آنوک دی کونینگ هم استادیار «دپارتمان انسان‌شناسی فرهنگی و مطالعات توسعه» در دانشگاه رادبود هلند است.

فهرست مطالب

۱۷	پیشگفتار مترجم
۱۹	پیشگفتار نویسندگان
۲۳	فصل ۱. مقدمه
۲۴	چرا انسان‌شناسی شهری؟
۲۷	تعیین جایگاه انسان‌شناسی شهری
۳۱	توسعه‌های تاریخی
۳۱	پیشینیان انسان‌شناسی شهری
۳۵	انسان‌شناسی شهری آغازین
۳۹	چرخش‌های اواخر قرن بیستم
۴۲	انسان‌شناسان و شهر قرن بیست و یکمی
۴۴	انجام پژوهش انسان‌شناسی شهری
۴۵	این میدان پژوهشی معمول شما نیست؟
۴۶	روش‌های پژوهش شهری
۴۸	مطالعه واجدان قدرت و مطالعه شبکه قدرت
۵۰	روش‌های متحرک و نقشه‌برداری ذهنی
۵۲	ساختار کتاب
۵۲	پرسش‌هایی برای بحث
۵۳	منابعی برای مطالعات پیش‌تر

بخش اول: شهر به مثابه خانه؟

فصل ۲. مکان‌های شهری

مکان‌سازی، دلبستگی به مکان و سیاست‌های تعلق

اشکال گفت‌وگویی و حسی مکان‌سازی

مکان‌سازی فضاهای مقدس

ساختمان‌ها

معماری

فضای خانگی

محلات

سکونتگاه‌های حاشیه‌نشین و کم‌درآمد

جدایی‌گزینی و جانشینی

مکان‌های شهری در عصر جهانی

نتیجه‌گیری

پرسش‌هایی برای بحث

منابعی برای مطالعات پیش‌تر

منابعی برای ملاحظات پیش‌تر

فصل ۳. جابه‌جایی‌های شهری

جابه‌جایی و هویت‌ها

قدم‌زدن در شهر

اتومبیل‌سواری شهری

جابه‌جایی و نابرابری

کم‌توانی

ترافیک

سیاست‌های فرهنگی جابه‌جایی

نتیجه‌گیری

پرسش‌هایی برای بحث

منابعی برای مطالعات پیش‌تر

منابعی برای ملاحظات پیش‌تر

۱۰۷	فصل ۴. زندگی اجتماعی در فضای عمومی
۱۰۹	بومی سازی فضای عمومی
۱۱۱	زندگی اجتماعی همگانی در بافت و زمینه اش
۱۱۶	موقعیت یابی میان برشی
۱۲۰	رژیم های فضایی روزمره
۱۲۴	خرده سیاست های زندگی اجتماعی در فضای عمومی
۱۲۶	نتیجه گیری
۱۲۷	پرسش هایی برای بحث
۱۲۷	منابعی برای مطالعات پیش تر
۱۲۸	منابعی برای ملاحظات پیش تر
۱۲۹	بخش دوم: ساخت ماهرانه زندگی های شهری و سبک های زندگی
۱۳۱	فصل ۵. اقتصادهای شهری
۱۳۲	از توسعه ملی تا بازسازی نئولیبرالی
۱۳۵	شهرهای نئولیبرال
۱۳۷	صنایع شهری، کارگر و شکل گیری طبقه
۱۳۷	شهرهای معدنی
۱۴۰	مناظر پسا صنعتی
۱۴۳	ظهور بخش خدمات و «طبقه متوسط جدید»
۱۴۵	رسمی و غیررسمی در اقتصاد شهری
۱۴۸	مکان های اقتصاد شهری
۱۴۸	بازار
۱۵۰	کارخانه
۱۵۱	خیابان
۱۵۲	خانه
۱۵۴	نتیجه گیری
۱۵۴	پرسش هایی برای بحث
۱۵۵	منابعی برای مطالعات پیش تر
۱۵۵	منابعی برای ملاحظات پیش تر

فصل ۶. مصرف، فراغت و سبک‌های زندگی

- ۱۵۷ مصرف و تمایز
 ۱۵۸ سرمایه فرهنگی
 ۱۵۹ شهروندی مصرف‌کننده
 ۱۶۲ مصرف، فراغت و فضا
 ۱۶۳ ساخت فضاهای جدیدی از فراغت و مصرف
 ۱۶۴ جغرافیاهای فراغت
 ۱۶۴ مصرف فضای شهری
 ۱۶۶ سبک‌های زندگی شهری، صحنه‌ها و فرهنگ عامه
 ۱۶۸ مد شهری، جهان وطنی و مدرنیته
 ۱۶۹ نتیجه‌گیری
 ۱۷۰ پرسش‌هایی برای بحث
 ۱۷۱ منابعی برای مطالعات پیش‌تر
 ۱۷۲ منابعی برای ملاحظات پیش‌تر

فصل ۷. شهرها و جهانی‌شدن

- ۱۷۳ مهاجران و حوزه‌های اجتماعی فراملی
 ۱۷۶ جهانی‌شدن و نئولیبرالیسم
 ۱۷۸ نابرابری‌ها در شهر جهانی
 ۱۸۱ شاغلان جهانی
 ۱۸۱ فقر در شهر جهانی
 ۱۸۴ منظره نئولیبرال
 ۱۸۶ جهانی‌شدن از پایین
 ۱۹۰ نتیجه‌گیری
 ۱۹۲ پرسش‌هایی برای بحث
 ۱۹۳ منابعی برای مطالعه پیش‌تر
 ۱۹۴ منابعی برای ملاحظات پیش‌تر